

Op dinsdag 21 april 2020 heeft de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) het gevraagde advies 'Herstel begint met een huis. Dakloosheid voorkomen en verminderen' aangeboden aan staatssecretaris Paul Blokhuis. Dit gebeurde tijdens een live stream uitzending vanuit Den Haag. Tijdens deze uitzending konden deelnemers online vragen stellen.

Hieronder geeft de RVS kort antwoord op de vragen die tijdens de online aanbieding zijn gesteld.

Vragen mbt dakloosheid als woonopgave.

Melanie Schmit (Housing First Nederland):

Dakloosheid is altijd een woonopgave en in sommige gevallen ook een zorgopgave

Henrike Klok (Woningstichting Rochdale)

Mooi dat erkend wordt dat dakloosheid in de kern een woonvraagstuk is. Zo worden de domeinen die belangrijke rol kunnen spelen in voorkomen dakloosheid in positie gebracht om samen dat te doen wat zij kunnen.

Arnold Tibboel

We kunnen nu een eerste stap zetten. Laten we vanaf nu stoppen met de term OPVANG. Laten we vanaf nu uitsluitend spreken over WONEN. Zullen dat nu afspreken? Kunnen we alvast wennen.

Dakloos zijn is altijd een vraag om hulp. Die vraag heeft altijd te maken met een plek om te wonen, en soms met aanvullende problemen op het terrein van gezondheid, werk of dagbesteding, sociaal netwerk, etc. Volgens de RVS begint het aanpakken van dakloosheid bij het tegengaan van processen van sociale uitluiting. Dakloosheid is daar een extreme vorm van.

Vragen mbt preventie

Douwe van Riet

Het oplossen van dakloosheid vraagt natuurlijk alle prioriteit, echter tegelijkertijd is preventie van dakloosheid zo mogelijk nog belangrijker. Wat is hierover het advies van de RVS?

De RVS is van mening dat er behoefte is aan een principiële verschuiving van het oplossen van dakloosheid naar het voorkomen hiervan. Dit vergt op korte termijn investeringen in de onderste trede van de woningmarkt en het tegengaan van zogenaamde centrifugale krachten die mensen die al aan de rand van de samenleving staan verder naar buiten duwen. Denk hierbij aan mechanismen als de kostendelersnorm en het zelfredzaamheidscriterium. Volgens de RVS is iemand die dakloos is, per definitie niet langer zelfredzaam en moet melding bij een maatschappelijke opvang altijd als hulpvraag gezien worden. Op langere termijn betekent preventie het tegengaan van processen van sociale uitsluiting. Hiervoor is vroegsignalering in de wijk, nodig, waarbij verschillende disciplines bestaansonzekerheid leren erkennen en daarnaar in gezamenlijkheid weten te handelen.

Kostendelersnorm

Anne Zwart

Hier werd zojuist gesproken over de toets verzamelinkomen. Dit is iets anders dan de kostendelernorm, die alleen van toepassing is op bijstandsgerechtigden. De toetsverzamelinkomen is van toepassing op alle huurders van sociale huurwoningen

Anne Zwart

Veel dakloosheid kan voorkomen en opgelost worden door afschaffing van de kostendelernorm en de huishoudinkomenstoetsen(via IB). Waarom wordt dit niet hoog op de politieke agenda gezet en wordt er een spoedwet m.b.t. afschaffing aangenomen?

Niki Peters

Wat kan een dakloze doen als zijn gemeente niet weet dat de kdn opgeschort kan worden? Als de gemeente het laatste woord heeft, hoe kan iemand dan voor zichzelf opkomen? Wat is de weg die bewandeld kan worden?

Jenny de Jeu

Mmaatwerk Kostendelersnorm kan al lang! Vanaf de invoering in 2015! Klijnsma heeft dat veelvuldig toegelicht. Echter gemeenten doen het onvoldoende... Waarom doen zij dit niet?? Daar ligt ook een kernprobleem.. Het vraagt ook leiderschap.

Maarten Vos

voordeurdelerskorting jaagt ook woningnood op: mensen houden 2 adressen aan

Erik

Ik hoor heel veel over de kostendelersnorm. Als de regeling niet wordt toegepast, compenseert het Rijk dan de extra kosten die gemeenten maken?

De kostendelersnorm zorgt ervoor dat wanneer meerdere volwassenen samenwonen de uitkering(en) omlaag worden bijgesteld. Uitgangspunt is dat door samen te wonen de woonkosten lager uitvallen. Er zijn momenteel nog geen wetenschappelijke bewijzen te vinden dat de kostendelersnorm effectief voor meer dakloosheid zorgt. Het CBS (2019) heeft dit in haar verdiepende studie onderzocht en kon dit niet hard maken op basis van de beschikbare data. Wel kregen we vanuit de vele raadplegingen die we met experts hebben gevoerd in aanloop naar ons advies dit signaal terug. Momenteel kunnen gemeenten al uitzonderingen maken met betrekking tot de kostendelersnorm, maar dat gebeurt aldus de experts nog veel te weinig. De oproep in ons advies is om de uitzonderingen die al mogelijk zijn, met ingang van heden ook echt te maken waar nodig. Als uiteindelijk inderdaad blijkt dat het veelal om dezelfde groepen gaat, kan op grond van de praktijk een signaal aan politiek en beleid worden afgegeven dat afschaffing moet worden overwogen.

Politieke regie

Jenny de Jeu

Waar zijn de andere bewindspersonen vandaag?

Rina Beers

Zou het helpen als we het ministerie van Wonen (Binnenlandse Zaken) verantwoordelijk maken voor aanpak dakloosheid? In plaats van VWS? Zodat we de woningnood niet meer via de zorg proberen op te lossen?

Jenny de Jeu

We have to 'flatten the curve'! En dat is net als bij corona echt een gezamenlijke inspanning van iedereen! Daarom pleit Werkplaats COMO voor een kabinetsbreed #deltaplandakloosheid

Jeroen Hoogteijling

Plan van Aanpak Dak/thuisloosheid loopt tot eind 2021, als eerste goed impuls. Structurele aanpak moet in nieuwe regeerakkoord.

Maarten Vos

Politiek draagvlak is bijv ook voor meer sociale huisvesting lastig, te weinig partijen zijn (electoraal) gebaat bij oplossen problemen van kwetsbare mensen...

Jeroen Hoogteijling

Hoe zou de nationale regie waar RVS voor pleit eruit moeten zien? Een interdepartementale werkgroep is goed, maar een werkgroep als 'hoeder van het recht op huisvesting'?

Bert van Eijk

Hoogste tijd voor een centrale aanpak, de belangen voor een wethouder en gemeente zijn te groot, zowel electoraal als qua budget

Anke Jansen

Met het erkennen van huisvesting als mensenrecht - de kern van het rapport - gaat daarmee het thema en de aanpak ervan over naar BZK?

Maarten Vos

Eens met Bert: rijk zal financieel moeten compenseren voor het huisvesten van kwetsbare groepen, daar zit kern van het probleem.

Jeroen Hoogteijling

zeer helder en stevig actiegericht advies RVS!! Hoe komen we obv dit advies tot echt fundamentele landelijke doorbraak in een sterk gedecentraliseerde context?

Maya Visser st Ervaring die staat:

De aanpak van dakloosheid verandert steeds met de gemeenteverkiezingen, is het niet beter een landelijke aanpak/ leidraad te hanteren om duurzaam te kunnen werken?

Het recht op huisvesting betekent volgens de RVS ook dat er politieke regie op dat recht nodig is. Deze moet over politieke termijnen en beleidsterreinen heen gevoerd worden. Beleid voor dakloosheid moet er zijn voor altijd. Gezien de complexiteit van het vraagstuk adviseert de RVS een interdepartementale werkgroep op hoog ambtelijk niveau in te richten, om zo de samenhang in beleid alsook het voorkomen en oplossen

van het dakloosheid adequaat aan te pakken. Gezien het een huisvestingsprobleem betreft waar ook zorg en hulpverlening bij komen kijken is samenwerking op deze thema's in onderlinge samenhang van groot belang.

Huisuitzettingen

Maarten Vos

Eens met Pieter Hilhorst, vraagt regelgeving om mensen "onder financieel bewind" te kunnen plaatsen als sanctie

Ico Kloppenburg

Er worden ook mensen uit huis gezet die in de vrije sector zitten of een koophuis hebben.

Jenny de Jeu

En doen we nog wel huisuitzettingen bij overlast? Terwijl overlast soms voortkomt uit gebrek aan passende hulp (bijvoorbeeld door wachtlijst ggz). Volgens mij moeten we dit ook goed meenemen.

Maarten Vos

Hmm, als het geld van de samenleving is, is de samenleving dan ook bereid om de huur voor te schieten? Overigens zetten wij als corporaties al nauwelijks meer uit vanwege huurbetaling.

Huisuitzettingen komen helaas nog teveel voor. Deze zouden te allen tijde voorkomen moeten worden. Dreigende huisuitzetting moet primair gezien worden als een hulpvraag. Bij iemand die de huur niet betaalt – een administratieve overtreding – past een administratieve sanctie, zoals bewindvoering. Geen woonsanctie dus. . Ook hier is binnen de huidige wet- en regelgeving al veel mogelijk. De RVS pleit voor een verplichte melding van driegende huisuitzetting en een eropaf benadering, nadrukkelijk ook voor commerciële verhuurders.

Housing First

Melanie Schmit (Housing First Nederland)

Het valt op dat Housing First onjuist wordt uitgelegd of dat er oneigenlijke verbanden worden gelegd. Evengoed over het Finse voorbeeld. Zowel in het rapport als in het gesprek. De expertise van Housing First Nederland blijkt broodnodig.

Gerben Koekkoek

lijkt er inderdaad op alsof er onvoldoende kennis is over Housing first, ik zie veel verkeerde aannames.

Arnold Tibboel

Dringend advies: verdiep u in het principe van Housing First! Dat blijkt hard nodig, want ik zie steeds verkeerde verwijzingen en interpretaties van dit principe

Melanie Schmit (Housing First Nederland)

Het is niet of preventie of Housing First. Het is en/en.

Arnold Tibboel

Ik bespeur nog steeds dat het begrip Housing First niet geheel duidelijk is. Housing First is de samenhang tussen een woning als uitgangspunt, begeleiding, dagbesteding, onafhankelijkheid, zelfbeschikking, krachtwerk en buurtwerk.

Melanie Schmit (Housing First Nederland)

J. Kaakinen (Finland); "It can be necessary to compromise, but for us the permanent rental contract was crucial. Be cautious with rapid increase of temporary accommodation if there is no clear plan for increasing permanent housing."

Melanie Schmit (Housing First Nederland)

Het segment over Housing First in het rapport doet het geen recht. Een aantal zaken worden enkelvoudig teruggevoerd op HF, die te maken hebben met overheidsbeleid, samenlevingsstructuur en maatschappijbrede fenomenen. Aanpassing mogelijk?

Melanie Schmit (Housing First Nederland):

voor alle duidelijkheid; Housing First is meer dan 'een woning eerst'.

Anke Jansen

Housing First gaat in Finland over permanent wonen!

Melanie Schmit (Housing First Nederland)

Housing First Nederland is blij met het advies van RvS, het zou een gigantische stap voorwaarts kunnen betekenen. Wij zien het bovendien als steun en erkenning aan de Housing First beweging.

De RVS heeft Housing first opgenomen als inspirerend voorbeeld. Ook hebben we geprobeerd om een breed scala aan andere interventies de plek te geven die ze verdienen. In het advies staat de RVS stil bij preventie van dakloosheid door de achterliggende factoren bloot te leggen, en deze hebben allen te maken met bestaansonzekerheid. Willen we dakloosheid in de toekomst voorkomen en verminderen – wat onze doelstelling is - is het nodig geweest om accenten te leggen op mechanismen die naar dakloosheid leiden. Volgens de RVS biedt het recht op huisvesting en de operationalisering ervan aanknopingspunten voor rijk, gemeenten en corporaties om dakloosheid structureel anders aan te pakken en vroegtijdig in te grijpen op processen van sociale uitsluiting. Housing First is een van de manieren om dat te doen.

Bestaans(on)zekerheid

Arnold Tibboel

Hoe haalbaar is al dit moois op korte termijn, in de wetenschap dat er na de Corona-crisis een economische crisis dreigt die zijn weerga niet kent? Laten we reële verwachtingen scheppen. Wat hebben we over voor de oplossing van dit probleem

Jules van Dam

Hoeveel mensen met een koopwoning raken dakloos?

Niki Peters

Als voormalig thuisloze ben ik door de Corona-tijden best wel bang om mijn koopwoning straks kwijt te raken. Ik ben vast niet de enige.. Wordt er geanticipeerd op verlies van woningen door Corona in de nieuwe werkgroep?

Marleen van der Kolk

Is er een plan b: als inzetten op wonen niet direct lukt? Preventie breder. Ook voor iedereen een stabiel inkomen: financiële bestaanszekerheid voor iedereen. Hoe krijgen we Van Ark/SZW als mede-eigenaar van het probleem?

Edo Paardekooper Overman

Bestaanszekerheid voorop dus ... Inderdaad en rust en veiligheid Jamal & Erik!

Jules van Dam

Het is een mooi advies. Ik mis nog wel voldoende aandacht voor schuldhulpverlening. Wachttijden zijn te lang en er is te weinig gespecialiseerde schuldhulpverlening voor deze groep. Wat gaat de staatssecretaris daaraan doen?

Maya Visser st Ervaring die staat:

vooral voor de extreme zorgmijders missen we een duurzame plek in de maatschappij, om hier een mogelijkheid te creëren lopen we enorm tegen de omgevingsvergunning aan. Bij wie ligt deze verantwoordelijkheid? kan dit versimpeld worden?

Maria van den muijsenbergh

prima uitgangspunt recht op huisvesting; daarnaast is voorkomen van schulden belangrijk; hieraan kan de overheid ook veel doen (zorgtoeslag vaak oorzaak schulden). Wat gaat overheid doen om regels en documenten begrijpelijker te maken?

De grootste voorspellers van dakloosheid zijn bestaansonzekerheid en slechte gezondheid. De meeste daklozen leven minimaal twee jaar in grote bestaansonzekerheid, tot het echt niet meer lukt. Er is volgens de RVS behoefte aan vroegsignalering in de wijk waarbij er over domeinen heen wordt gekeken naar risicofactoren voor dakloosheid. Daarvoor moeten zorg- en welzijnswerkers toegerust worden om signalen van bestaansonzekerheid te herkennen. Daarnaast pleit de RVS voor het afschaffen van het zelfredzaamheids criterium en dreigende dakloosheid altijd als hulpvraag te benaderen. Ten slotte moet het bij het aanpakken van dakloosheid over meer gaan dan wonen alleen. Immers, wonen is de basis voor herstel vanuit een sociaal uitgesloten positie.

Jongeren

Susan van Klaveren (Platform31):

Hoe kunnen we jongeren die op een 18e opgelucht uit de zorg gaan, steunen in hun weg naar volwassenheid? Geen zorg, maar steun.

Hella Masuger:

Als preventie zo belangrijk is. Van jongeren weten we dat ze dakloos raken omdat ze vroegtijdig losgelaten worden. Veelal jeugdzorg: waarom is het niet verplicht: JZ laat pas los als een stabiele woonplek en bestaanszekerheid geborgd is?

Jenny de Jeu:

Precies dat @Erik Dannenberg! Veel dakloze mensen hebben een jeugdzorgachtergrond! Samenhang van zaken, intergenerationele verbanden. Samenhang en verdieping in grotere familiecontext!

Hella Masuger:

Gaat de radicale omkering ook op voor financiële bestaanszekerheid? Jongeren 18-21 jaar die financieel en voor ondersteuning niet op hun ouders kunnen leunen gaan de armoede en schulden in en veroorzaakt dakloosheid en schulden etc.

Bert van Eijk

Is er ook aandacht voor kinderen in de opvang in dit rapport??

Dr. Nienke Boesveldt

Kunnen kinderen uit jeugdzorg worden geprioriteerd?

Schattingen gaan ervan uit dat een 80% van de daklozen als jongere met jeugdzorg in aanraking zijn gekomen. Daarom pleit de RVS ervoor om niet te denken in leeftijdsgrenzen maar in bandbreedtes: iemand pas loslaten wanneer hij of zij daar klaar voor is. Wanneer jongeren een institutie verlaten moet er eerst gewerkt worden aan een veilige plek om te wonen en is er behoefte aan een zogenaamde waakvlamprocedure waarin laagdrempelig contact en hulpverlening geboden worden.

Gezondheid

Jeroen Hoogteijling

Is er een landelijk dekkend netwerk van straatdokters, in alle (centrum)gemeenten, om toegang tot gezondheidszorg voor daklozen te waarborgen?

Jac:

Sterk Igor van Laere: Dakloosheid als mislukte jeugdzorg

Jenny de Jeu

Belangrijk punt wat Igor van Laere noemt; chronische stress door armoede of dakloosheid is zeer ongezond!

Jeroen Hoogteijling

Kunnen de zorgverzekeraars niet veel meer doen/investeren in de aanpak dak/thuisloosheid gelet op de enorme gezondheidsrisico's en slechte gezondheidstoestand van dakloze mensen?

Aan dakloosheid gaat vaak een slechtere gezondheid vooraf. Daklozen verkeren ook in veel slechtere gezondheid en leven minder langer. Wanneer zij zorg nodig hebben is het nodig hen deze ook te geven. Een mechanisme als het verstrekken van een briefadres kan hier contraproductief werken. Gemeenten moeten hier dan ook sneller een uitzondering op maken, zeker wanneer de gezondheid in het gedrang komt.

Bufferzone & quotumregeling:

Anke Jansen

Zou er een quotum mogelijk zijn voor uitbreiding permanent wonen waarbij de centrale regieraad gaat aansturen?

Jeroen Hoogteijling

Het móet toch echt simpeler, anders komen we er gewoonweg niet! Duidelijk quotum, 10.000 extra woningen, door minder regels, dat is wat creëren eerste bufferzone vraagt!

Maarten Vos

Probleem is ook dat middensegment alle politieke aandacht krijgt, terwijl woningnood in grote delen van NL veel ernstiger is in segment tot 650 euro.

Dr. Nienke Boesveldt

Wat doen we met die door Aedes gesignaleerde vrijblijvendheid voor gemeenten en corporaties?

Maarten Vo

Urgentieregeling is enorm afgeknepen, juist omdat "gewone woningzoekenden" al zo lang moeten wachten... Meer locaties nodig, maar gemeenten en grondeigenaren moeten daar geld voor laten liggen.... Landelijk sociaal grondfonds?

Cornel Vader

Er zijn vele aanbieders die units willen neerzetten of gebouwen willen aanpassen. Als de maandlasten niet laag zijn, gebeurt er niets. Betaalbaar is iets anders dan gewoon goedkoop (en toch goed)!

Marita Schreur

Moeten we woningcoöperatie niet veel meer voor hun sociale maatschappelijke rol verantwoordelijk maken zonder dat ze allerlei voorwaarden stellen?

Henk Bosma

Komt er niet teveel ruis door al de tijdelijke woonruimte

Robert de Wee

Hoe zorgen we voor meer draagvlak in de wijken voor mensen met kleurrijk gedrag wanneer flexibele huisvesting mogelijk wordt?

Hans ten Velden / RVB

Het Rijksvastgoedbedrijf heeft samen met het Atelier Rijksbouwmeester en ICS-advies 'Skills in de Stad' ontwikkeld als demonstratieproject. Het werkt ook als preventie tegen dak-en thuisloosheid. www.rijksvastgoedbedrijf.nl/skillsindestad

Jenny de Jeu

Een tijdelijke plek maakt niet dat je echt kunt herstellen... Daarvoor heb je blijfzekerheid nodig. Dan kan je systeem wat in overlevingsmodus staat misschien gaan aanvaarden dat je veilig bent en niet weg hoeft...

Mirjam

Hoe kunnen we voorkomen dat we genoeg gaan nemen met tijdelijke oplossingen. Vakantieparken benutten en kostendelersnorm omzeilen kan leiden tot applaus maar dan is het recht op huisvesting nog steeds niet goed geregeld!

Maarten Davelaar

Ook bij tijdelijke huisvestingsoplossingen is het van belang om te zorgen voor kwaliteit: dat mensen zich thuis kunnen voelen, aansluiting kunnen vinden bij burens, netwerk kunnen vergroten. Gemengde woonvormen kunnen daaraan bijdragen!

Ico Kloppenburg

Hoe voorkomen we dat iedereen in Delfzijl terecht komt? Ik snap wel dat men dat daar niet ziet zitten, hoewel er wel vastgoed leeg is.

Maarten Vos

Quotum op inhoud...: goed, maar dwing ook gemeenten die wegstappen om in actie te komen

Melanie Schmit (Housing First Nederland)

Flexibele voorraad geschikt voor acute woningnood, modern alternatief voor opvang, maar volgens ethos definities nog steeds ontoereikend. Voorkomen dat het een 2e huizenmarkt voor dakloze mensen wordt en hen daarmee in de marges houdt.

Maarten Vos:

Belangrijk om onderscheid te maken naar de casus: soms is een tijdelijke oplossing prima als opstap. Soms is definitieve huisvesting essentieel voor het hervinden van stabiliteit en redzaamheid

Yara

Begeleiding is te regelen, zinvolle daginvulling is te regelen, schulden aanpakken is al lastiger, maar lukt ook aardig. maar dat huis, dat is niet voorhanden op het juiste moment!

Jenny de Jeu

Gaan we interventies plegen die maken dat mensen kunnen blijven in een huis ipv een tijdelijk huis? Want tijdelijk is nog geen stevige bestaanszekerheid. En maakt dat je nog in overleefstand blijft functioneren.

Maarten Vos

Hét grootste probleem is de jarenlange afname van aanbod sociale huurwoningen, waardoor mensen alleen nog met hele schrijnende problemen een urgentie kunnen krijgen!

Arnold Tibboel

Ik mis de tijdelijke flexibele modulaire units als overbrugging. Dat kan snel, gebruik makend van bv de Kruielregeling. Graag ook aandacht hiervoor.

Gerben Koekkoek

Veiligheid heeft ook te maken met perspectief, permanente huisvesting. Is het creëren van een bufferzone niet weer een extra trede op de woonladder, onderdeel van het huidige probleem?

Bert van Eijk

Het recht op huisvesting moet voorop staan, maar er is een fors tekort aan betaalbare woningen. We zien dat het contingent betaalbare woningen krimpt in plaats van stijgt.

Maarten Vos

5 jaar geleden kon je in Haaglanden binnen 15 maanden een woning vinden, als je niet kritisch bent (portiekwoning in mindere buurt). Nu moet je daar 40 maanden op wachten! Meer betaalbare woningen nodig; gemeenten willen dat vaak niet!

Henk Bosma

Creëert de buffer, hoe goed deze ook is, niet teveel tijdelijke huurconstructies met alle gevolgen van dien?

Een meer divers wordende groep daklozen vergt een divers scala aan oplossingen als het op de woningnood aankomt. In het advies roept de RVS op om toe te werken naar een bufferzone aan de onderkant van de woningmarkt – met zowel flexibele als structurele

woonruimten. Zo pleit de RVS voor het afwijken van regels wanneer iemand zelf een oplossing bedenkt als tussenstap naar een meer structurele oplossing. Het Rijk zelf kan bijdragen door lege vierkante meters beschikbaar te stellen. Gemeenten kunnen bepaalde gronden beschikbaar stellen en deze later doorverkopen. Dit als tijdelijke oplossingen tot de meer structurele oplossingen zich aandienen. Daarvoor is een forse investering nodig in de onderste trede van de woningmarkt. Ook moet het mogelijk zijn om een quotumregeling op te stellen, daarbij mag men niet alleen kijken naar leegstaande vierkante meters, maar moet men vooral het toekomstperspectief leidend zijn. Gezien aan wonen ook begeleiding dient gekoppeld te worden, geldt dat ook voor de bijhorende (extra) budgetten.

Begeleiding

Marc Rakers

Waarom hebben het het principe van 'steun en leun' contacten in hemelsnaam uit het sociaal werk geschrapd?????

Marc Rakers

Waarom heeft dakloze per definitie ondersteuning en begeleiding nodig als hij/zij een woning betreft? Dat is behoorlijk stigmatiserend en zeer in strijd met eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. Vooral gebaseerd op vooroordelen.

Jenny de Jeu

Hoe dat werkt met survivalmodus vraagt traumakennis. Dat mis ik in gesprekken over dakloosheid. Basale levensbehoeften die Jamal benoemt superbelangrijk! Een huis om te blijven, drinkwater, eten, wc! je kunnen wassen. Veilig zijn.

Kitty de Laat

Wordt er naast het bieden van huisvesting en dwang op bewindvoering e.d. ook gedacht aan woonbegeleiding als succesfactor?

Maya Visser st Ervaring die staat

Het advies is heel goed, maar we moeten ook actief zijn voor de groep dakloze die nu op straat zijn. Hoe gaan wij hun meer ondersteunen. Hoe gaat de overheid gemeente sturen op dit advies, het is nu een versnippert beleid

Voor daklozen stelt de RVS: herstel begint met een huis. Maar daar begint het pas. Eens men in beeld komt als (dreigend) dakloze is maatwerk nodig. De RVS pleit dus voor een woning als startpunt voor maatwerk.

Gemeenten

A.

Heeft een gemeente een zorgplicht betreft briefadres ? Mijn brief adres is beëindigd bij de gemeente Ede, heb nu problemen met mijn opleiding en Ww en heb ook geen zorgverzekering meer, de houding van de gemeente is heel kil bekijk het maar

Susan van Klaveren (Platform31):

Routes in de gaten houden doet me terugdenken aan het Stedelijk Kompas. Nog altijd een gemis.

Lieuwe de Boer

Een van consequenties van de decentralisatie is het gegeven dat het regelmatig moeilijk is vast te stellen welke gemeente verantwoordelijk is voor de dakloze. Hoe lossen we het probleem van de "gemeenteloos" burger op?

Pieter:

Gemeente Nunspeet heeft mooi voorbeeld van Pauzewoningen. Twee jaar tijdelijk met toestemming wonen op recreatiewoningen Met inschrijving, zodat zorgverzekering ook mogelijk is

Susan van Klaveren (Platform31)

Sommige gemeenten werken al persoonsgericht en leveren maatwerk. Er is al veel mogelijk en weten is hier nog geen doen. Wat kan het Rijk doen om ervoor te zorgen dat andere gemeenten ook maatwerk gaan leveren?

Jenny de Jeu

Hoe zorgen we dat álle gemeenten gáán doen wat nodig is en veel kan al! #regie (pas KDN niet toe, doe geen regiobinding en zelfredzaamheid, geef briefadres, zet niet uit etc). Ik verlang terug naar de Stedelijk Kompassen @Jet Bussemaker!

Maya Visser st Ervaring die staat:

Gemeenten kijken naar zorgverantwoordelijkheid en sturen daarom terug, is dit niet verkapte regiobinding?

Cornel Vader:

Corona creëert momentum. Straks gaan de hotels weer naar hun oorspronkelijke bestemming, moeten de cruiseschepen weer terug en de gevangenisvleugels eveneens. Hoe gaan gemeenten hiermee om?

Maya Visser st Ervaring die staat:

Een gemeente maakt zijn eigen beleid, in hoeverre is dit advies van invloed, moet/ mogen we verwachten dat de gemeente dit advies gaat opvolgen?

Bert van Eijk:

Er ligt bij de gemeenten te veel de nadruk op stenen, sociale inclusie wordt te vaak vergeten. Welke heldere interventie worden daar op gedaan.

Maarten Vos

Waar vinden we welke 21 gemeenten dat zijn?

Op basis van het recht op huisvesting kan het rijk de regie nemen op het vraagstuk. Zij kan duidelijke afspraken maken met gemeenten en hier budgetten aan verbinden. Het is echter nu al nodig dat gemeenten de beleidsruimte die zij hebben ten volle benutten. Er zijn veel inspirerende voorbeelden te vinden van gemeenten die creatieve oplossingen bedacht hebben. In principe is de maatschappelijke opvang landelijk toegankelijk. Het verdient echter aanbeveling om in de praktijk vooral te kijken naar het toekomstperspectief dat geboden kan worden. Middels een quotumregeling, bijhorende budgetten en een duidelijke afbakening van de doelgroep kunnen gemeenten geholpen worden in hun aanpak.

In de praktijk

Jeroen Hoogteijling

Hoe creëren we de experimenteerruimte die nodig is om te kunnen doen wat nodig is? In NL, regelland, zijn we daar niet goed in. Vertrouwen niet alleen in dak/thuisloze maar ook in professionals en creatieve oplossingen!

Maya Visser st Ervaring die staat

Hoe verbeteren we de samenwerking tussen organisaties, overheid en zorgvragende? Er bestaat nu bv. onderlinge concurrentie o.a. door de huidige ingerichte financiën zoals subsidie, inkoop, aanbesteding, etc..

Judith Wolf

Hoe zorgen we ervoor dat alle kennis die er al is om (hernieuwde) dakloosheid te voorkomen (risicofactoren, effectieve interventies, regelingen) beschikbaar te maken zodat die lokaal in beleid en praktijk echt gebruikt wordt?

Susan van Klaveren (Platform31):

Jamal, Je Eigen Stek bestaat al lang, maar er zijn weinig andere voorbeelden in het land. Wat vraagt het om dit soort initiatieven van de grond te krijgen. Wat is hier mogelijk het breekijzer?

Elly Burgering:

Er is een gezamenlijke inspanning nodig. Is al eens goed onderzocht waarom zoveel partijen niet mee willen doen aan een oplossing?

Kitty de Laat:

Zijn er al factsheets met praktische richtlijnen over "wat wel al kan" die we zelf ook al kunnen verspreiden onder gemeenten, woningcorporaties en andere partners? Waar vinden we dat?

Ons advies bevat een inspiratiedossier met verschillende voorbeelden uit de praktijk. Het betreft echter altijd maatwerk waardoor het één op één kopiëren van interventies moeilijk is. Rijk en gemeenten kunnen echter wel erkennen dat huidige regels te weinig ontvankelijk zijn voor de problemen waarmee mensen te maken kunnen hebben. Middels een gedegen samenwerking waarbij duidelijk is wie de regie heeft maar ook een interdepartementale werkgroep kan er veel gebeuren. Immers, zo uiteenlopend de oorzaken van dakloosheid kunnen zijn, zo ook de oplossingen.

Corona

Diana Nieuwold

Dat wat vandaag al kan doen. Dat is goed natuurlijk! Kan dat ook voor huisvesting voor al die mensen die nu op een extra opvangplek zijn in een hotel, boot of sporthal? Moeten zij bij versoepeling van de Coronamaatregelen de straat weer op?

Arnold Tibboel

Bent u het met mij eens dat de opvang, zoals die tot nu toe gehanteerd is, niet meer kan? Dat de Corona-crisis het faillissement van de grootschalige opvang in slaapzalen zonder direct perspectief op een woning, heeft aangetoond

Mirko Pasmaan

Waarom zijn er voor de dak-, en thuislozen andere corona richtlijnen dan voor de rest van de bevolking?

De coronacrisis maakt meer dan eens duidelijk dat dakloosheid een extreme vorm van sociale uitsluiting is. Nu omwille van corona iedereen thuis moet blijven blijkt er een grote groep te zijn die dat simpelweg niet kan. Daardoor ontstaan mooie initiatieven die hopelijk voor de toekomst inspiratie kunnen bieden. Het uiteindelijke doel moet echter het zelfde blijven: een principiële verschuiving van het oplossen van dakloosheid naar het voorkomen ervan.

Zelfredzaamheid

Henk Bosma

Hoe gaat het doorbreken zelfredzaamheid als voorwaarde plaatsvinden?

Jules van Dam

Jet Bussemaker blijft zeggen dat we niets bieden aan de zelfredzamer daklozen. Dat is gewoon niet waar. we bieden al meer dan 20 jaar plek in het corporatiehotel. Dat geldt ook voor andere opvangorganisatie, toch?

De RVS pleit ervoor om het zelfredzaamheids criterium af te schaffen. Iemand die (dreigend) dakloos is, moet per definitie als niet zelfredzaam gezien worden. Het is net goed wanneer iemand in beeld is en op dat moment moet er dan ook een maatwerkoplossing geboden worden om erger te voorkomen. Het toepassen van het zelfredzaamheids criterium past daar niet in.

Ervaringsdeskundigheid

Edo Paardekooper Overman

Mensen met eigen ervaringskennis en - deskundigheid mogen nu wel eens een structurele ondersteuning krijgen.! Hoe ga je dat realiseren Paul?! Werkplaats COMO ontbeert nog steeds een duurzame en structurele financiële ondersteuning!

Arnold Tibboel

Er zijn wel degelijk cliënten en ex-clieënten met een stem en ideeën. Bv in cliëntenraden van instellingen voor Maatschappelijke Opvang. Gaat u gebruik maken van deze ervaringsdeskundige cliënten en ex-clieënten?

Rob Goslinga:

Is er een soort denktank waar ik aan kan deelnemen waar ik kan uiteenzetten de verschillende projecten die ik in het verleden heb opgezet die echt werken(controleerbaar)

De RVS heeft bij de totstandkoming van het advies ook ervaringsdeskundigen gesproken en het veld geraadpleegd. Met name bij de vroegsignalering van dakloosheid en het herkennen van signalen van bestaansonzekerheid in de wijk is hun kennis cruciaal.

Overig

Niki Peters:

Kan ik ergens terugvinden hoe de maatschappelijke baat van 2,20 per dakloze berekend is?

Deze cijfers zijn in 2011 berekend door van Cebeon op vraag van het ministerie VWS Cebeon (2011). *Kosten en baten van Maatschappelijke opvang. Bouwstenen voor effectieve inzet van publieke middelen. Cebeon: Amsterdam*

Edo Paardekooper Overman:

Wanneer en hoe gaan we nu een andere definitie hanteren?! De Europees afgestemde 'Ethos-Light' includeert beter wie kwetsbaar is qua huisvesting dan de CBS 'definitie'!

De RVS stelt in zijn advies dat het rijk aan zet is om duidelijk te definiëren over wie het gaat, zodat er ook bij gemeenten en andere spelers duidelijk wordt wie waar recht op heeft. De RVS spreekt daarbij voorkeur uit voor de Ethos-light definitie.